

skadad på mitten genom flagring. 18 i är säkert. Inga säkra spår av sk efter 18 i. I 19 s finnas svaga spår av en felhuggning (W). Denne ristares s-runor ha påfallande lång mellanled, se pl. 57, runorna 11 s, 37 s och 66 s. 21 i är ej stunget. T. h. om hst finnes en fåra, som säkerligen är naturlig. 24 i och 29 k äro ej stungna; i den senare runan finnas några ojämnheter mellan hst och bst, vilka emellertid säkert äro naturliga. Sk efter 34 p är tydligt. 38 t är skadat i toppen genom flagring; endast den högra bst är tydlig. 40 a och 41 p äro skadade i toppen. Efter 51 k finnes högt i slingan en ojämn fördjupning, som icke gör intryck av att vara huggen. 54 i står på ett ojämnt och vittrat ställe i stenens nedre högra kant; runan förefaller dock att vara säker. En bred och ojämn fördjupning som korsar hst är icke huggen. Sk efter 54 i är djupt och tydligt. 55 y är tydligt stunget. 56 f har en egenomlig form: hst kröker kraftigt åt vänster och ger därför runan ett m-liknande utseende. Sk saknas efter 65 a och 68 n. — J. Hadorph: Sk saknas efter 8 t; 10 i; sk saknas efter 31 r; 38 i. Runföljden 49—59 läses: **auk arauī · tir** i st. f. **auk ari : yftir**. — Dybeck: 10 i; sk insättes före 52 a. Runföljden 49—59 läses **auk · arnui (:) tir**.

Om namnet *Bruni* se U 438.

Mansnamnet *Ari* är känt från hela Norden, men det har endast varit vanligt på Island. Östnordiskt har det varit mycket sällsynt. I svenska runinskrifter är det hittills säkert belagt endast två gånger, nämligen på U 742 samt på L 779 Lilla Ramsjö, Vittinge sn, Uppland. Att det är detta namn, som möter oss i runföljden 16—18 och 52—54 **ari**, förefaller måhända vid första ögonkastet klart. Inskriftens slutord ge emellertid vid handen, att **ari** har varit en kvinna. Dybeck läser runföljden 52—56 som **arnui**, men denna läsning, som skulle ha gett oss ett välkänt kvinnonamn, är tyvärr oriktig.

Brate attribuerar i *Svenska runristare* Viggeby-stenen till ristaren »Ödbärn». Denne ristare namnger sig endast en gång, nämligen på U 692. Som skäl för sin uppfattning anför Brate: »Slingan följer stenens kanter, är sluten och fylld av små slingor. Det ornamentala djuret är ristat på stenens högra sida.» På grund av de stora olikheter som finnas mellan U 692 och U 716 med avseende på ristningsteknik och skrivningar, måste det sägas, att sammanställningen är osannolik, jfr U 691.

717. Värnsta, Lillkyrka sn.

Pl. 58.

Litteratur: S. B. F. Jansson, Fyndrapport den ¹⁰/₁₁ 1947 (ATA), En otolkad runinskrift (i: UFT h. 47:2, 1948), s. 181 not 1.

Den fragmentariska runstenen står rest 175 m. ÖSÖ om Värnsta mangårdsbyggnad i den s. k. kvarnbacken. I backen finnes ett gravfält.

31—47838. *Upplands runinskrifter*.

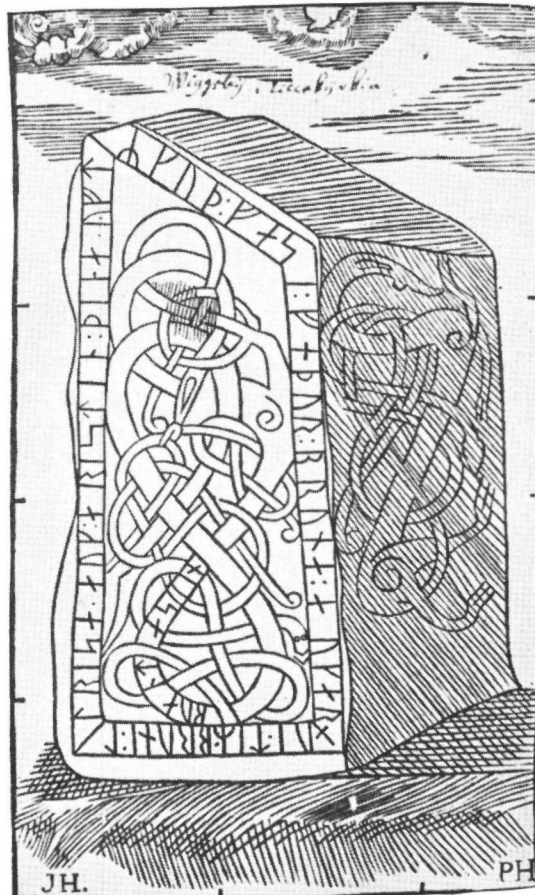

Fig. 152. U 716. Viggeby, Lillkyrka sn. Efter B 608.

Några runstensfragment påträffades i september 1947 vid arbeten i en åker 250 m. SÖ om Värnsta huvudbyggnad; stenens ursprungliga plats har sålunda sannolikt varit i den s. k. Blackfjärdens västra kant. Sammanlagt elva delar av runstenen kunde upptäckas i åkern. Dessa fragment flyttades 85 m. åt NNV till den plats, där stenen sedan genom Riksantikvarieämbetets försorg lagades och restes.

Grå granit. Höjd 1,55 m., bredd 1,15 m. Ristningen är skickligt huggen med jämna, vackra linjer. Tyvärr är endast en obetydlig del av ristningsytan i behåll; inga runor ha bevarats.

Fyra små bitar av stenen, vilka icke kunde passas ihop med de övriga, förvaras nu på Syd-västra Upplands Kulturhistoriska Museum i Enköping. De fyra styckenas ristningsytor mäta a) 16×15 cm., b) 19×6 cm., c) 18×6 cm., d) $9 \times 3,5$ cm.

Den nyfunna runstenen har av allt att döma stått invid en väg, som på 1000-talet har sträckt sig från nuvarande Värnsta åt ÖNÖ över Blackfjärden. Om denna fjärd se S. B. F. Jansson i *UFT* (1948). I åkern påträffades nämligen en stenrad, som utgick från den plats, där runstensfragmenten upptäcktes. Stenläggningen visade sig vara 3,5—4 m. bred och var bevarad till en längd av 75 m. — Ö om den punkt, där stenraden nu slutade, ha enligt gårdsägarens uppgift stora stenmängder under årens lopp forslats bort ur åkern. Vägen ha korsat Blackfjärden på det smalaste stället. På andra sidan, Ö om den punkt, där runstensfragmenten upptäcktes, står Ramby-stenen (U 726), och någon km. åt NNÖ står Långarnö-stenen (U 735).

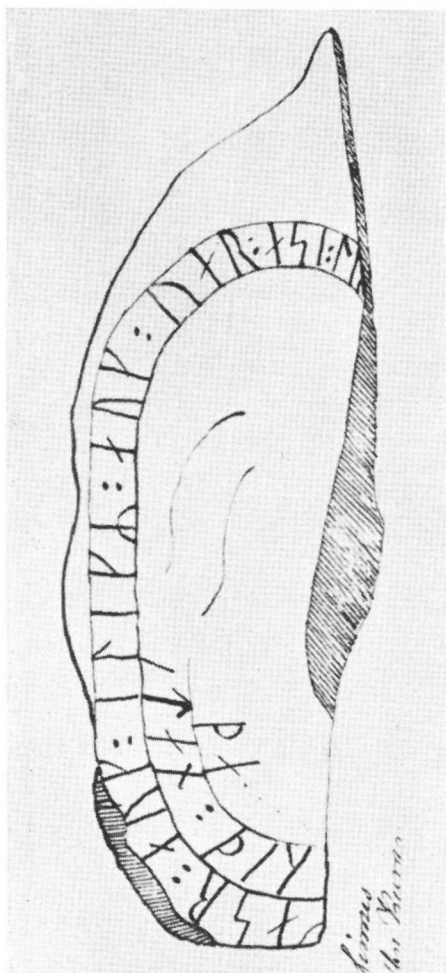

Fig. 153. U 718. Vallby kyrka.
Efter teckning av N. J. Ekdahl.

718. Vallby kyrka.

Litteratur: L 686. Kyrkoinventarium 1829 (ATA); R. Dybeck, Vallby socken 1859 (ATA), Reseberättelse 1863 och 1865 (ATA); *UFT* h. 15 (1889), s. 354; S. B. F. Jansson, Runinskriftsinventering i Uppsala län 1941 (ATA).

Avbildning: N. J. Ekdahl, teckning (i J. G. Liljegrens Fullständig Baitil, ATA).

Denna numera försvunna runsten nämnes första gången i Kyrkoinventarium 1829: »En del af en Runsten fanns år 1828 uti ingången till vapenhuset, hvilken på Herr Alex: Setons bekostnad blef uptagen och nu förvaras på kyrkogården.» Dybeck meddelar 1859, att stenen »vid en reparation för några år sedan blifvit inlagd och dold i muren» av Vallby kyrka. I reseberättelsen för år 1860 nämnes ej stenen, trots att han det året var sysselsatt med traktens fornlämningar. Däremot antecknar han i berättelsen för år 1863 följande: »Ett par nyfunne runstenar granskades, den ene i Wallby kyrkmur...» I reseberättelsen för år 1865 skriver Dybeck: »Jag tog från Selaön vägen öfver Mälaren till Uppland, och uppehöll mig till en början några dagar i Enköpingstrakten, der ett märkvärdigt Runstensfragment uppdagades i Vallby kyrka.» Det förefaller sålunda, som om stenen skulle ha »upptäckts» tre gånger. I *UFT* h. 15 (1889) citeras Dybecks första uppgift (1859), att stenen har blivit inlagd i kyrkomuren. Runstenen söktes förgäves vid inventeringen år 1941.